
MUSEET SOM KLASSRUM 2021

FÖRARBETE OCH
EFTERARBETE *till*
DET HISTORISKA
MILJÖÄVENTYRET

Utdrag ur läroplanen 2014 "Under den grundläggande utbildningen ska eleverna fundera över sambandet mellan det förflutna, nutiden och framtiden samt olika framtidsalternativ. De ska lära sig förstå betydelsen av sina val, levnadssätt och handlingar, inte bara för det egna livet, utan även för den närmaste omgivningen, samhället och naturen. Eleverna ska få färdigheter att utvärdera och förändra både sina egna, skolans och samhällets förfaringssätt och verksamhetsstrukturer så att de bidrar till att bygga en hållbar framtid".

Äventyrsbanan "Det historiska miljöäventyret" kan gärna göras som en större temahelhet under temat hållbar utveckling. Museet erbjuder förslag på såväl för- som efterarbete till skolor som vill göra besöket som en del av en temahelhet. Läraren kan själv plocka de förslag på övningar som han/hon tycker är lämpliga för sin årskurs och elevgrupp.

Syftet med förarbetet är att eleverna får en förståelse för vad hållbar utveckling innebär. Nedan följer några förslag på hur klassen kan bekanta sig med hållbar utveckling som förarbete:

1. **DISKUSSION** där eleverna diskuterar begreppet hållbar utveckling. Eleverna kan diskutera i mindre grupper och sedan ha en gemensam diskussion där grupperna presenterar sina tankar kring följande frågor:
 - Vad är det bästa med naturen enligt dig?
 - Varför är naturen viktig för människan?
 - Vad är hållbar utveckling?
 - Varför behövs hållbar utveckling?
2. **TANKEKARTA.** En lärarledd, gemensam uppgift där eleverna skapar en tankekarta med "hållbar utveckling" i mitten och drar sedan streck från mitten med faktabaserade påståenden gällande hållbar utveckling.
3. **FOTO-UPPGIFT.** Eleverna får till uppgift att fotografera ett av sina favoritställen i naturen och med några meningar beskriva:
 - Varför är stället speciellt just för dig?

Klassen kan sedan skapa en fotovägg med elevernas natursköna bilder. Alternativt kan klassen gå på utflykt till ett naturområde och eleverna får där till uppgift att fotografera en utsikt som de tycker är vacker.

Själva museibesöket fokuserar sedan på en historisk tillbakablick på miljöns betydelse för människan förr och eleverna får bekanta sig med detta genom en lekfull äventyrsbana på museet. Under äventyrsbanan "Det historiska miljöäventyret" roterar eleverna kring olika stationer och skall tillsammans lösa olika uppgifter och utmaningar.

Under efterarbetet i skolan kan eleverna reflektera kring vikten av hållbar utveckling idag, i deras egen miljö, samt hur de skulle vilja att det ser ut i framtiden.

Efterarbetet erbjuder förslag på olika aktiviteter som klassen kan arbeta med. Det finns förslag på aktiviteter som allmänt behandlar temat hållbar utveckling, samt förslag på konkreta aktiviteter till de fyra temaområden som äventyrsbanan behandlar i sina stationer: handel, mat, återanvändning och vatten som naturresurs. Tanken med efterarbetet är att eleverna jämför hur samhällets utvecklats och kan flytta perspektivet från miljön då till miljön nu.

FÖRSLAG PÅ AKTIVITETER TILL EFTERARBETET:

1. **DISKUSSION** där eleverna jämför och diskuterar hur samhället utvecklats på 100 år ur ett hållbarhetsperspektiv. Eleverna kan diskutera i mindre grupper och sedan ha en gemensam diskussion där grupperna presenterar sina tankar kring följande frågor:
 - Vilken roll hade miljön och naturen förr? Vilken roll har miljön och naturen idag?
 - Hur ser hållbar utveckling ut idag?
 - Hur skulle du vilja att det ser ut?
 - Vad kan jag göra för att bidra till en hållbar utveckling?
 - Hur skulle ett "drömsamhälle" se ut om 100 år framåt i tiden?

KONSUMTION, HANDEL

VÄRDERINGSÖVNING: BEHOV *eller* BEGÄR?

ÖVNING 1

Diskutera med eleverna:

- Vad tror du att du behöver för att överleva och ha ett bra liv?
- Vad tror du att du skulle köpa om du fick köpa precis vad som helst?

Eleverna får sedan varsitt A4:a papper som de delar in i två spalter och skriver högst upp "Detta behöver jag" och i den andra spalten "Detta vill jag ha". Eleverna fyller spalterna med saker de kommer att tänka på. Om det handlar om yngre elever, så kan eleverna i stället rita.

Avslutningsvis görs övningen gemensamt så att läraren på tavlan ritar spalterna och eleverna får berätta vad de fyllt i. Jämför listorna tillsammans och diskutera med eleverna varför de vill att sakerna ska vara antingen i den vänstra eller högra spalten.

ÖVNING 2

Eleverna tar ställning till olika påståenden som läraren ställer. Eleverna sätter sig på varsin stol i en ring, plus en tom stol i ringen ifall det endast skulle vara en person som vill byta stol.

Tanken med övningen är att eleverna tar ställning till olika påståenden som läraren ställer gällande konsumtion, behov och begär, och ifall eleven håller med om påståendet så ska han eller hon byta stol med eventuella övriga som håller med om påståendet. Den som inte håller med om påståendet sitter kvar på sin stol. Den som vill får sedan säga varför han/hon valde att stiga upp eller sitta kvar. Pedagogen bör betona att i denna övning inte nödvändigtvis finnas ett rätt eller fel svar, utan var och en ska själva fundera hur man förhåller sig till påståendena.

Förslag på påståenden:

- Det är viktigt för mig att ha många saker. Följdfråga: vilka saker och varför är de viktiga?
- Jag har leksaker och prylar hemma som jag inte använder.
- Jag skulle kunna ge bort några av mina leksaker/prylar till någon annan.
- Jag skulle vara lyckligare om jag hade fler saker. Följdfråga: vilka saker i så fall?
- Några av mina saker vill jag aldrig kasta eller ge bort. Följdfråga: vilka saker och varför är de viktiga?
- Det är viktigt att ha samma saker som sina kompisar. Följdfråga: vilka saker och varför är de viktiga?
- Det är jobbigt att ha för många saker. Följdfråga: varför?

ÖVNING 3

Eleverna skapar ett gemensamt "lyckokollage". Alla elever får visst antal färgade lappar och skall på de lapparna rita eller skriva ner sådant som ger lycka men inte kan köpas för pengar.

Elevernas lappar fogas sedan samman till ett stort gemensamt lyckokollage. Avsluta gärna med att alla som vill får berätta vad de ritat/skrivit på sina lappar.

MAT

ÖVNING 1

Diskussionsövning om mat & hållbarhet

Diskussionsövningarna kan gärna göras i smågrupper med gemensam avslutande diskussion då man funderar vad de olika grupperna kommit fram till.

1. Hur förvarade man mat för cirka 100 år sedan?
2. Hur ska man förvara maten så att den håller så länge som möjligt?
3. Varför är det viktigt att maten håller så länge som möjligt?
4. Vad är skillnad på bäst-före-datum och sista-förbrukningsdag? Och vad betyder de?
5. Ge exempel på varor som märks med bäst-före-datum?
6. Ge exempel på varor som märks med sista-förbrukningsdag?
7. Vad behöver jag för mat?
8. Vad tycker jag om för mat?

ÖVNING 2

Diskussionsövning om matavfall

1. Hur såg det ut för cirka 100 år sedan? Vad fanns det för matavfall och vad gjorde man av det?
2. Vad gör man idag med matavfall?
3. Hur kan det se ut i framtiden?
4. Vad är nyttan med att sortera matavfall?

ÅTERANVÄNDNING

ÖVNING 1

Diskussionsövning om skräp

1. Varför fanns det mindre sopor förr?
2. Vad kan man göra för att minska mängden skräp? Vad gör du?
3. Blir miljön bättre om vi har mindre mängder sopor?
4. Vad kan du göra i stället för att slänga en produkt?

ÖVNING 2

Hållbara gåvor

Eleverna får hitta på sätt att ge gåvor till kompisar, föräldrar, syskon som inte är en grej!

Eleverna kan sedan skapa ett vackert gåvokort där de skriver vad de ger och till vem.

Exempel på gåvor:

- Jag tar hand om disken en hel vecka varje månad!
- Jag ordnar en cykelutflykt för [namn] och tar med fika!
- Jag för ut soporna en hel vecka varje månad!
- Jag går ut med hunden en gång om dagen!
- Jag ger en manikyr med nagellackning!
- Jag ordnar en filmkväll för [namn] och fixar fika!

ÖVNING 3

Ordna bokbytardag

För att konkretisera tanken om att en gammal sak kan för en annan bli en ny, användbar sak, ordna en bokbytardag i klassen!

Eleverna får fundera om de har någon bok hemma som de inte behöver och kan under bokbytardagen byta boken mot en annan bok.

VATTEN *som* NATURRESURS

ÖVNING 1

Diskussion om vattenanvändning

1. Hur fick man vatten förr?
2. Hur får vi vatten idag? Ser det likadant ut överallt i världen?
3. Till vad behöver du vatten dagligen?
4. Vad är viktigare för dig, din telefon eller en toalett? Varför?
5. Om du bara skulle ha en hink vatten (10 liter) att använda dagligen, vad skulle du använda den till? Gör en prioriteringslista!

ÖVNING 2

Tvätta händerna - utmaningen!

Eleverna får reflektera över hur mycket vatten det faktiskt går åt för att tvätta händerna och hur lyckligt lottade vi är som har tillgång till rent, drickbart vatten dygnet runt!

1. **Gå igenom med eleverna hur man tvättar händerna "korrekt"**
 - Varför är det viktigt att tvätta händerna?
 - Hur länge ska man tvätta för att händerna ska bli riktigt rena? (Så länge som det tar att sjunga "Blinka lilla stjärna", d v s cirka 30 sek)
 - Vilken del av händerna ska man inte glömma?
 - När tvättar du händerna? (skriv upp förslagen på tavla eftersom de behövs i en senare övning)

1. **Låt en frivillig elev visa rätt handtvättsteknik** framför klassen med tvål, kran och hink/diskho. Tanken är att ni ska kunna mäta upp hur mycket vatten som gick åt en handtvätt. Mät upp hur mycket vatten som gick åt i dl.
2. **Låt eleverna räkna ut hur mycket vatten det går åt för att tvätta händerna "korrekt" för en hel familj under en dag.** Ni kan använda som bas de förslag ni skrivit upp på tavlan under diskussionen "när tvättar du händerna". Om eleverna vill så kan de räkna ut mängden vatten det går åt för deras egen familj.
3. **Påminn eleverna** att förr när man inte hade vattenkran så hämtade man vatten från brunnen, vilket man fortfarande gör i många delar av världen. Om man skulle bära vatten i 10 liters hinkar, hur många gånger skulle man behöva gå till brunnen för att hela familjen kunde tvätta händerna en hel dag?
4. **Fundera** sedan även på att detta endast handlade om handtvätt. Vad mer behöver man vatten till under en dag?

ÖVNING 3

Designa din egen vattenflaska!

Det är sämre för såväl naturen som plånboken att köpa en flaska med vatten från butiken i stället för att fylla egen flaska med vatten från kranen.

Eleverna kan ta med en diskad PET-flaska hemifrån till skolan och sedan designa sin egen etikett med vattentåliga färger som sedan limmas på flaskan. Exempel på text "Världens godaste vatten", "Supervatten" eller "Äkta kranvatten".

